

सभाध्यक्षज्यू,

सभाका सदस्यहरू,

कञ्चन गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय गाउँसभाको २० औं अधिवेशनमा पेश गर्न पाउँदा गौरवान्वित भएको अनुभूति गरेको छु। नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक परिवर्तन र सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनाका क्रममा भएका ऐतिहासिक जनआन्दोलन तथा जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन र नयाँ पुस्ताको आन्दोलनमा आफ्नो अमूल्य जीवन आहुति गर्नु हुने सम्पूर्ण सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। वेपत्ता तथा घाइते परिवारप्रति सम्मान व्यक्त गर्दै राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र गणतन्त्र प्राप्तिको आन्दोलनमा नेतृत्व गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरू प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दै उहाँहरूले राष्ट्र निर्माणमा पुऱ्याउनु भएको अमूल्य योगदान प्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु।

शासन, प्रशासन र विकास व्यवस्थापनमा सदाचारिता र नैतिकता निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिकावासीको सुशासन तथा समृद्धिको चाहाना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरूमाझ व्यक्त गरेका प्रतिवद्धता तथा संकल्प पूरा गर्ने तर्फ हामीले आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गर्ने प्रयास गरेका छौं। यसका लागि दिगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील, लैङ्गिक उत्तरदायी तथा उच्च दिगो स्थानीय विकास मार्फत गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन कार्यक्रमले विशेष जोड दिएको छ।

प्रतिस्पर्धात्मक लाभका क्षेत्रमा लगानी बढाउने, विकासका अवसरहरूमा समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र रोजगारी जस्ता आधारभूत सेवाहरूको गुणस्तर र पहुँच अभिवृद्धि गर्दै मौलिक हकको प्रत्याभूति गर्ने, गुणस्तरीय पूर्वाधारमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने, वातावरणीय सन्तुलन एवं जल, जमिन, जंगल, जडिवुटी, जनावर, जैविक विविधता, जराजुरी र जनशक्ती आदि प्राकृतिक स्रोत र सम्पदाको संरक्षण तथा विकास गर्ने, शासन, प्रशासन र विकास व्यवस्थापन सँग सम्बन्धित नीतिगत, कानूनी, संरचनागत एवं संस्थागत व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाई कार्यान्वयन गर्ने कुरालाई यस नीति तथा कार्यक्रमले प्रमुख प्राथमिकता दिएको छ।

सभाका सदस्यहरू,

नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको नागरिक हक अधिकारको रक्षा गरी आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, राजनैतिक, वातावरणीय र नैतिक विकासको माध्यमबाट स्थानीय सरकारलाई सबल, सक्षम र समृद्ध बनाउन कञ्चन गाउँपालिकाले आवधिक विकास योजना निर्माण गरी अल्पकालीन,

मध्यमकालीन र दीर्घकालीन लक्ष्यका साथ अघि बढेको छ । जनसांख्यिक लाभ लिदैँ अल्प विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकको श्रेणीमा उक्लिनै लाग्दा हरेक दिन ५ हजार युवाहरू रोजगारीको खोजीमा नेपाल छोडेर विदेशिनु पर्ने अवस्थाले हामी सबैलाई सोच मग्न बनाएको छ । यसबाट हाम्रो पालिका पनि अछुतो रहन नसकेको यथार्थ नै हो । वन जंगलको क्रमिक विस्तार संगै संगै वन्यजन्तुको संख्यामा भएको वृद्धि एकातर्फ सकारात्मक छ भने वन्यजन्तुको संख्यामा भएको वृद्धिका कारण कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्वमा हास आएको छ । महिला, आदिवासी जनजाति, दलित, अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग जस्ता बहिष्करण र भञ्जितिकरणमा परेका वर्ग र समुदायलाई नीति तर्जुमा देखि कार्यान्वयन हुँदै समीक्षाको तह सम्मको सम्पूर्ण चरणमा सहभागी गराई विकासको मूल प्रवाहमा सहभागी गराउन गाउँपालिका क्रियाशिल रहेको छ ।

"सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि" हासिल गर्ने सोह्रौँ योजनाको सोच, पहिलो आवधिक विकास योजना र वार्षिक विकास योजना अनुरूप गाउँपालिकाको नीति कार्यक्रम तथा बजेट तय गर्नुपर्दछ । सोही अनुरूप दिगो विकास लक्ष्यले निर्दिष्ट गरेको गन्तव्य, नेपालको संविधानमा उल्लेखित निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू, सोह्रौँ योजना, दीर्घकालीन सोच, २१०० ले तय गरेका समृद्धि र सुखका मूलभूत तत्त्वहरू, स्थानीय सरकार संचालन ऐनले तोकेका काम, कर्तव्य र अधिकार, संघ र प्रदेश सरकारको आवधिक योजना तथा वार्षिक नीति कार्यक्रम समेतको आधारमा यसलाई तयार पारिएको छ ।

सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई जनमुखी, जवाफदेही, पारदर्शी, समावेशी तथा जनसहभागिता मुलक बनाई त्यसको प्रतिफल सर्वसाधारणलाई उपलब्ध गराउन कानूनको शासन, भ्रष्टाचारमुक्त र चुस्त प्रशासन, विकेन्द्रीकरण, आर्थिक अनुशासन तथा सार्वजनिक कार्य र स्रोतको कुशल व्यवस्थापन जस्ता असल शासनका आधारभूत मान्यतालाई आत्मसात गरी सर्वसाधारणले पाउनुपर्ने सेवा छिटो, छरितो तथा कम खर्चिलो ढङ्गबाट पाउने अवस्था सिर्जना गर्न सुशासन पाउने नागरिकको अधिकारलाई व्यवहारमा उतारी कार्यान्वयनमा ल्याउन र प्रशासन संयन्त्रलाई सेवा प्रदायक संयन्त्र तथा सहजकर्ताको रूपमा रूपान्तरण गरी गाउँपालिकालाई सुशासनको विम्बको रूपमा स्थापना गर्नेतर्फ हामी निरन्तर लागि रहेका छौँ ।

अब म हाम्रा सामु रहेका अवसर तथा चुनौतीहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु-
विद्यमान अवसरहरू:

१. स्थानीय तहका एकल तथा साझा अधिकार सहित अधिकार सम्पन्न स्थानीय तह स्थापना भइ गाउँपालिकाले स्थानीय सरकारको रूपमा कार्यकारिणी, व्यवस्थापकीय र केही न्यायिक अधिकारको प्रयोग गर्न पाउनु,
२. गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजना तर्जुमा भइ कार्यान्वयनमा रहनुका साथै गाउँपालिकाको सबै टोल टोलमा सडक यातायातको पहुँच सुनिश्चित हुनु,
३. आवश्यकता अनुसार विभिन्न विषय क्षेत्रसँग सम्बन्धित स्थानीय कानून निर्माण हुनु,
४. आफ्ना अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा नीति तथा कानून तर्जुमा गर्ने अधिकार हुनु,
५. भौगोलिक तथा सांस्कृतिक विविधताले समृद्ध गाउँपालिका हुनुका साथै ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक, पर्यटकीय गन्तव्य उपलब्ध हुनुका साथै नयाँ पर्यटकीय स्थलको विकास हुनु ।
६. चेतनशील, सभ्य, सहयोगी, इमान्दार, विकासप्रेमी र भाइचाराको भावले ओतप्रोत भएका नागरिकको बसोवास हुनु ।

विद्यमान चुनौतीहरू:

१. कृषि उत्पादनलाई बजारसँग दीगो रूपमा सम्बन्ध स्थापित गर्नु,
२. कृषि योग्य जमिनमा बाह्र महिना सिंचाइको व्यवस्था गर्नु,
३. शिक्षालाई सिपसँग र सिपलाई रोजगारीसँग आबद्ध गर्नु,
४. युवा जनशक्तिलाई स्वदेशमै टिकाउनु,
५. समाजमा व्याप्त नकरात्मक प्रवृत्तिलाई सकारात्मक चिन्तनमा रूपान्तरण गर्नु,
६. विकासका प्रतिफलहरूमा अपनत्व भाव र दीगो संरक्षणको सुनिश्चितता गर्नु,
७. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका सिपयुक्त युवाको सिप तथा पूँजीलाई उद्यम विकासमा उपयोग गर्नु,
८. निर्माण भएको पूर्वाधारको मर्मत संभार र दीगो संचालन पद्धतिको विकास गर्नु,
९. संघ र प्रदेश सरकारद्वारा निर्माण भएका आयोजनाको स्थानीयकरण नहुनु,
१०. तीन तहका सरकारबिच समन्वयको कमी हुनु,
११. भूमि सम्बन्धी समस्या सामाधानमा राजस्व गणनाको नयाँ मापदण्ड कामय हुनुका साथै राजस्व दरमा वृद्धि हुनु आदि ।

सभाका सदस्यहरू,

नेपालको संविधान, सोह्रौ योजना, दीगो विकास लक्ष्य, २०३० को मार्गचित्र, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४, संघीय र प्रदेश सरकारले जारी गरेका नीति कानून तथा मापदण्डहरू,

नेपाल सरकार, लुम्बिनी प्रदेश सरकार र गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना, विकासका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू (Cross cutting issues), नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताबाट सिर्जित दायित्वहरू, गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याएका कानुनी प्रावधान समेतलाई ध्यानमा राखी यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएकोछ। वार्षिक नीति कार्यक्रम तर्जुमाको लागि निर्दिष्ट गरिएको सम्पूर्ण प्रकृया पूरा गरी कञ्चन गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास निर्माणको कार्यमा गाउँपालिका भित्रका आम उपभोक्ताहरू, उद्योगी व्यवसायीहरू, सामाजिक संघसंस्थाहरू तथा विकास साझेदारहरूको निरन्तर सहयोग रहँदै आएको छ। शासन, प्रशासन र विकास व्यवस्थापनमा सुशासनको लागि जनप्रतिनिधिहरूले स्पष्ट दृष्टिकोण सहित अगुवाई गर्ने हो भने प्रशासनिक संयन्त्रले त्यसलाई प्राविधिक तथा कानुनी ढाँचा भित्र आबद्ध गराउन सक्दछ। आम नागरिकहरूले साथ, सहयोग, समर्थन र रचनात्मक सुझाव दिँदै नीति तर्जुमा देखि यसको प्रभाव मुल्याङ्कनसम्मका प्रकृयाहरूमा आवश्यकता अनुसार सहभागी भएर गाउँपालिकाको विकासमा योगदान दिन सक्दछन। शासकीय प्रबन्धमा आएको परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै जवाफदेहिता, पारदर्शिता, जनसहभागिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतायुक्त नीतिलाई गाउँपालिकाले विगत देखिनै अवलम्बन गरिरहेको छ।

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न माध्यमबाट महत्त्वपूर्ण सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, पूर्व जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, पेशाविद, विज्ञ, उद्योग व्यवसायी, कृषक, महिला सञ्जाल, बाल क्लव, युवा क्लव, शैक्षिक व्यक्तित्वहरू, पछाडि परेका वर्ग र समुदायलाई प्रतिनिधित्व गर्ने संयन्त्र, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, सञ्चारकर्मी, गाउँपालिका भन्दा बाहिर नेपालका विभिन्न शहर तथा विदेशमा रहनुभएका पालिकाबासी तथा पालिकाप्रेमी आमा, बुबा, दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरू लगायत सम्पूर्णमा गाउँपालिकाको तर्फबाट हार्दिक आभार सहित अमुल्य सल्लाह र सुझावका लागि गाउँपालिकाको तर्फबाट सदैव धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

अध्यक्ष महोदय,

सभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म विषय क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु -

आर्थिक विकास

दीगो विकासका लक्ष्य नं. १, २, ७, ८ र १२ मा उल्लेखित लक्ष्यहरू प्राप्ति र गाउँपालिकाको समग्र आर्थिक क्षेत्रको दीगो विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को लागि तपसिल वमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएकोछ।

कृषि तथा पशु विकास तर्फ

1. कञ्चन गाँउपालिकाभिन्न लगाईने बालीनालीको खेति प्रविधि र उक्त बालीनालीमा लाग्ने रोगकिराको रोकथाम नियन्त्रण सम्बन्धी बाली संरक्षण तथा प्रविधि विस्तारका लागि चेतनामूलक पर्चा, लिफलेट तथा बुकलेट जस्ता सामग्रीहरू प्रकाशन गरी वितरण गर्नुका साथै धान बालीमा लाग्ने खैरा रोग नियन्त्रण र रोकथामको लागि जिक वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
2. कञ्चन गाँउपालिकाभिन्नका कृषकहरूलाई आधुनिक कृषि प्रविधि तर्फ लक्षित रहेर तालिम कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै कृषक समूह/कृषि फर्महरूलाई बर्षे मौसममा लगाउने तरकारी बालीको बिउ निःशुल्क वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
3. कञ्चन गाँउपालिकाभिन्न लगाईने बाली नालीमा देखिने विभिन्न खाद्यतत्त्वको कमीको व्यवस्थापनका लागि सुक्ष्म खाद्य तत्त्व भिटामिन निःशुल्क वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
4. खाद्य सुरक्षा तथा पोषण कार्यक्रमलाई टेवा पुर्‍याउन फलफूलका बिरूवा उत्पादन, नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन, तरकारी पकेट क्षेत्र व्यवस्था गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
5. घर-घरमा करेसावारी स्थापना तथा प्रोत्साहनका लागि एक घर एक करेसावारी कार्यक्रम अभियानकै रूपमा संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
6. सीमेन्ट पोखरी, थोपा सिंचाई, रिचार्ज पोखरी जस्ता प्रविधि प्रयोग गरी कृषि उत्पादनमा जोड दिनुका साथै गाँउपालिकाभिन्नका सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि कृषि शिक्षा सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
7. स्थानीय उत्पादनको प्रयोगलाई अनिवार्य गर्ने नीति लिइनुका साथै पालिकाभिन्न संचालन हुने कार्यक्रमहरूमा स्थानीय उत्पादनलाई प्राथमिकता दिदै लगिनेछ ।
8. विगतका वर्षहरूमा दिइदै आएको अनुदान रकमलाई नियमित गरी थप व्यवस्थित गर्दै अनुदान रकमको सिमा कायम गरी निश्चित प्रतिशन अनुदान दिइने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
9. तरकारी मूल्य श्रृंखलामा आवद्ध कृषकहरूलाई हिउँदै तथा बर्षे बालीको रूपमा लगाईने तरकारी खेतिमा क्षेत्रफलको आधारमा कृषि अनुदान वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

10. तरकारी उत्पादन गरेर कञ्चन कृषि सहकारी मार्फत बिक्री गर्दा प्रति किलो तरकारीमा रु.५ अनुदान उपलब्ध गराइनुका साथै तरकारी मूल्य शृंखला विकास परियोजना लागु भएको क्षेत्रका कृषकहरूलाई निश्चित प्रतिशत लागत सहभागिता हुने अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
11. परियोजना अनुगमन तथा समन्वय समिति, कृषि विकास शाखा, पशु सेवा शाखा र परियोजनाका कर्मचारीहरू लगायत सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई नविनतम प्रविधिको अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
12. "कृषकको खेतबारी र गोठमा विज्ञ सहितको प्राविधिक सेवा, कृषिमा टेवा" भन्ने मूल मर्मलाई आत्मसात गर्दै व्यावसायिक किसानको खेतबारी, फर्म, नर्सरी, गोठ तथा माछापोखरीमै पुगि प्राविधिक परीक्षण तथा आवश्यक उपचारको व्यवस्था मिलाइनु साथै पशुधन संरक्षण, पशु स्वास्थ्य सेवा, रोग रोकथाम नियन्त्रणका लागि औषधि वितरण कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
13. पशुपालन व्यवसायबाट कम लागतमा उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न उन्नत घाँसखेती कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । पालिका स्तरमा घाँसको श्रोत केन्द्र स्थापना गर्न इच्छुक कृषकलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
14. लम्पी स्कीन, खोरेत, पिपिआरजस्ता महामारी रोगबाट पशु चौपायाहरूलाई बचाउनका लागि सबै वडाहरूमा खोप सेवा अभियान निरन्तर संचालन गरिनेछ भने गाई भैँसिको कृतिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रमलाई अझै ब्यवस्थित गर्ने नीति लिइनेछ ।
15. पशु सेवा क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित गर्न व्यावसायीकरण, आधुनिकीकरण र यान्त्रिकीकरण गरी गुणस्तरीय पशु पंक्षीजन्य सामग्री उत्पादन गर्ने कृषकहरूको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउनका लागि कृषकहरूको मागमा आधारित पशु पंक्षी विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

पर्यटन तर्फ

16. गाउँपालिका भित्रका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन गर्ने एवं विभिन्न जातजातिहरूको धर्म, संस्कृती संरक्षण, सम्बर्द्धन गर्दै धार्मिक पर्यटनलाई बढावा दिने नीति लिइनेछ ।

17. पर्यटकीय सम्भावना बोकेका क्षेत्रहरूको सम्भाव्यता अध्ययन मार्फत पहिचान गर्नुका साथै पहिचान भई DPR समेत भैसकेका पर्यटकीय गन्तव्यहरूको पूर्वाधार विकासमा जोड दिइने छ ।
18. पर्यटकीय क्षेत्रका सडक र कृषि सडकलाई हरियालीयुक्त सडक बनाई पर्यटकीय गतिविधिलाई बढवा दिनुका साथै पालिकाभित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
19. गाउँपालिकाभित्र होमस्टे सञ्चालनको सम्भावना बोकेका क्षेत्रको पहिचान गरी दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाई प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै मुख्य-मुख्य पर्यटकीय स्थलहरूको चिनारी सहितका होर्डिङ्ग बोर्डहरू, पर्यटन ब्रोसर, भिडियो डकुमेन्ट्री इत्यादिको माध्यमबाट पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि प्रचार-प्रसारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
20. पर्यटनको पूर्वाधार विकासमा स्थानीय संघ-संस्था, समुदाय तथा निजी क्षेत्रको सहभागितालाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।

सहकारी तथा वित्तीय संघ संस्था तर्फ

21. गाउँपालिकाभित्र रहेका सहकारी संस्थाको नियमन तथा व्यवस्थापकीय कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सम्पूर्ण सहकारी संस्थाहरूलाई कोपोमिस (COPOMIS) प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ ।
22. आर्थिक विकासको निम्ति छरिएर रहेको स्थानीय पुँजी, श्रम, सीप र स्रोत परिचालन गराउने माध्यमको रूपमा सहकारीलाई विकास गरी आर्थिक रूपमा विपन्न महिला तथा निम्न वर्गका जनताको जीवनस्तर उकास्ने माध्यमको रूपमा सहकारीलाई अगाडि बढाउँदै सहकारी संस्थाहरूलाई उत्पादनमूलक कार्यमा लाग्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
23. गाउँपालिकामा संचालनमा रहेका वित्तीय संस्थाहरूलाई प्रचलित कानूनको दायरामा ल्याई गाउँपालिकाको नीति अनुसार संचालनको लागि आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
24. सहकारीको माध्यमबाट स्थानीय स्रोत साधन सीप र पुँजीको अधिकतम परिचालन गरी गाउँपालिकाको आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
25. सहकारीहरूको नियमित अनुगमन र निरीक्षण कार्यलाई कडाईका साथ नियमन गर्दै सहकारी संस्थाका पदाधिकारी, शेयर सदस्य र कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी, अन्तर्क्रियाहरू सञ्चालन गरी नेतृत्वदायी भूमिकालाई अगाडि बढाइनेछ ।

26. गाउँपालिकाक्षेत्र भित्र कार्यक्षेत्र भई सञ्चालन भएका सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता विकासका लागि वित्तीय विश्लेषण र ऋण व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिनेछ।

उद्योग तथा वाणिज्य तर्फ

27. उत्पादन बढाउँदै उत्पादित वस्तुहरूको खपतमा अधिकतम मुनाफा लिंदै विभिन्न क्षेत्रमा पालिकाको उत्पादनलाई बढावा दिन कृषिजन्य लघु, साना तथा मझौला उद्योग स्थापना र संचालनका लागि समुदायसँग साझेदारी गरिनुका साथै दर्ता, नविकरण र अभिलेखिकरणको कार्यलाई थप सरलिकरण गरिनेछ।
28. विभिन्न तह र तप्कामा रहेका विभिन्न किसिमका परम्परागत सीप र उद्योगहरू संचालन गर्ने व्यावसायिकहरूलाई व्यवस्थित गर्दै उनिहरूको सीप र क्षमतालाई संरक्षण गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ।
29. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सरकारी, गैरसरकारी, सामुदायिक संस्था, दातृ निकाय एवं सरोकारवाला संस्थाहरूले गाउँपालिकाको समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
30. पालिका क्षेत्रभित्र व्यापार गर्ने प्रयोजनका लागि आउने विभिन्न किसिमका घुम्ती व्यापारीहरूलाई नियमन गर्दै एकद्वार प्रणालीबाट व्यवस्थापन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
31. महिलाहरूलाई उद्यमशिल बनाई आय आर्जन र स्वरोजगार बनाउनको लागि मागमा आधारित तालिम दिने व्यवस्था मिलाउनुका साथै महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा स्थापना हुने र संचालनमा रहेका लघु उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप महिलाको नाममा स्थापना भएका लघु उद्यम व्यवसायलाई आगामी वर्ष नवीकरण छुट गरिनुका साथै उत्पादित सामग्रीको लेभलिङ्ग र ब्राण्डिङ्ग गर्न आवश्यक तालिम संचालन गरिनेछ।
32. उद्यमशीलता विकास गर्न गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न वडामा सीपमूलक तालिम तथा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनुका साथै विगत वर्षहरूमा विभिन्न सीप विकास तालिम लिएकाहरूका लागि आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम प्रदान गरिनेछ।

33. पालिकाबाट संचालन हुने उद्यमशीलता सम्बन्धी तालिममा दलित, आदिवासी जनजाति, सीमान्तकृत समुदायका महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिलाहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ।
34. गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेड्पा) बाट सीप र प्रविधि प्राप्त गरेका उद्यमीलाई नियमन तथा प्रोत्साहन गरी लघु उद्यमीको रूपमा विकास गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ।
35. स्थानीयस्तरका व्यापारिक फर्मको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, अनुगमन र नियमनको कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रविधिमैत्री बनाइ अभिलेखलाई चुस्त दुरुस्त बनाउनको लागि सफ्टवेयर प्रणालीको अद्यावधिक र विकास गरिने छ।

रोजगार तर्फ

36. युवाहरूलाई गाउँपालिकामै स्वरोजगारीको लागि उत्प्रेरित गर्दै कृषि तथा पशुपालन फर्म सञ्चालनको लागि प्रोत्साहित गर्दै परम्परागत ज्ञान तथा सीपमा आधारित पेशा व्यवसायलाई प्रविधि हस्तान्तरण मार्फत संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइने छ।
37. वैदेशिक रोजगार बोर्डको समन्वयमा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका (रिटर्नी) युवाहरूको सीप र पूँजीलाई उपयोग गर्न प्रविधि हस्तान्तरण, उत्पादन सामग्री तथा स्टार्टप सहित स्थानीय उत्पादन र स्वरोजगारसँग आबद्ध गर्ने नीति लिइनेछ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म सामाजिक विकास तर्फका नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु

दीगो विकासका लक्ष्य नं ३, ४, ५, ६, ११, १६ मा उल्लेखित लक्ष्यहरू प्राप्ति र पालिकाको समग्र सामाजिक क्षेत्रको दीगो विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को लागि तपसिल वमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएकोछ।

शिक्षा तर्फ

38. गाउँपालिकाको स्वीकृत शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिँदै पालिका भरिका विद्यालयहरूको सञ्चालन, शिक्षण सिकाइ र परीक्षा प्रणालीमा एकरूपता कायम गरिनेछ।
39. सामुदायिक विद्यालयका कर्मचारी तथा बालविकास सहजकर्ताहरूलाई दिइँदै आएको पारिश्रमिकलाई समायानुकूल बनाउदै लगिनेछ।

40. बालबालिकाहरूको शैक्षिक मूल्यांकनलाई विश्वसनीय र गुणस्तरीय बनाउन कक्षा आठको गाउँस्तरीय परीक्षालाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ।
41. विद्यालयहरूमा कायम रहेको दरबन्दी र आवश्यक दरबन्दीका बारेमा विस्तृत अध्ययन गरी आवश्यकताका आधारमा दरबन्दी मिलान तथा समायोजन कार्य अगाडि बढाइनेछ।
42. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक प्रशासन सञ्चालन एवं व्यवस्थापनलाई उत्तरदायी बनाउन प्रधानाध्यापकले गाउँपालिकाको कार्यालयसँग र शिक्षकले प्रधानाध्यापकसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरी प्राप्त नतिजाको विश्लेषण गर्नुका साथै सोको आधारमा शिक्षकको मूल्यांकन गरी पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
43. न्यूनतम मापदण्डका आधारमा संस्थागत (निजी) विद्यालयहरूको वस्तुनिष्ठ वर्गीकरण गरी तोकिएको न्यूनतम मापदण्ड बमोजिम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
44. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन कक्षा कोठाहरूलाई व्यवस्थित गर्दै स्मार्टबोर्ड लगायतका आवश्यक आधुनिक सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ।
45. सार्वजनिक शिक्षा र सामुदायिक विद्यालय प्रति सरोकारवालाको अपनत्व बढाउन "हाम्रो विद्यालय, मेरो दायित्व" अभियानलाई कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ।
46. विद्यालयहरूको शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS) लाई सुदृढ र अद्यावधिक गरी शिक्षण सिकाइलाई सूचना प्रविधिसँग जोडिनेछ।
47. विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला (Science Lab), पुस्तकालय (Library) तथा सूचना प्रविधिको पूर्वाधार विकास कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
48. आधुनिक युगको आवश्यकता अनुरूप सामुदायिक विद्यालयहरूमा विज्ञान तथा प्राविधिक धारतर्फको शिक्षण सिकाइलाई विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ।
49. सबै सामुदायिक विद्यालयहरूलाई पूर्ण रूपमा प्रविधियुक्त बनाउन कम्प्युटर शिक्षाको प्रयोग र विस्तारमा विशेष जोड दिइनेछ।
50. विद्यालयहरूमा रहेका बालबालिकाका अन्तर्निहित प्रतिभा पहिचान, प्रवर्द्धन र प्रस्फुटन गर्नका लागि खोज, अनुसन्धान तथा आविष्कार गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
51. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत सम्पूर्ण छात्राहरूलाई आवश्यक पर्ने सेनेटरी प्याड निःशुल्क उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
52. विद्यालयहरूमा अध्ययनरत छात्रा, दलित तथा अपाङ्ग विद्यार्थीहरूलाई प्रदान गरिँदै आएको छात्रवृत्ति वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

53. विद्यालयहरूले प्रदान गर्ने विभिन्न प्रकारका छात्रवृत्ति र सहूलियतहरूलाई लक्षित वर्गसम्म प्रभावकारी रूपमा पुऱ्याउन, "एकद्वार प्रणाली" मार्फत वितरण गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
54. मानसिक रूपमा फरक क्षमता (सुस्तमनस्थिति वा अपाङ्गता) भएका बालबालिकाहरूको अध्ययन अध्यापनमा सहजता ल्याउन विशेष छात्रवृत्ति लगायत अन्य सहायताका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
55. बालबालिकाहरूको चौतर्फी विकासका लागि विद्यालयस्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप (ECA) सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिँदै शारीरिक तथा मानसिक विकासमा जोड दिइनेछ ।
56. माध्यमिक तथा उच्च शिक्षामा विज्ञान, गणित र प्राविधिक विषय लिने विद्यार्थीहरूका लागि छात्रवृत्ति दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
57. अनौपचारिक तथा अनियमित पद्धतिबाट सिकेको ज्ञान, सीप र प्रविधिलाई मूलधारमा ल्याउन यसको समक्षता निर्धारण गर्न सम्बन्धित सरकारी निकायहरूसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
58. औपचारिक शिक्षा प्राप्त गर्न नसकेका नागरिकका लागि अनौपचारिक शिक्षा क्षेत्रको सुदृढीकरण गर्न पालिकाका सामुदायिक सिकाइ केन्द्र (CLC) लाई सक्रिय र जिम्मेवार बनाइनेछ ।
59. शिक्षक दरबन्दीको कमी रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूलाई शिक्षण सिकाइ सहयोग अनुदान स्वरूप निश्चित मापदण्ड बनाई प्रति-विद्यार्थी वा आवश्यक अनुदान रकम उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
60. विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको पेशागत दक्षता र क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यकताका आधारमा निरन्तर शिक्षक पेशागत विकास (TPD) तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
61. संघीय तथा प्रदेश सरकार र विभिन्न सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी बालबालिकाको विकासक्रम र बाल मनोविज्ञान बुझ्न शिक्षकहरूका लागि क्षमता विकास कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
62. बालबालिकाहरूमा देखिने भावनात्मक तथा व्यावहारिक समस्याहरूको समयमै पहिचान गरी त्यसको प्रारम्भिक व्यवस्थापन तथा काउन्सिलिङ गर्न विद्यालयका शिक्षकहरूलाई आवश्यक बाल-परामर्श तालिम प्रदान गरिनेछ ।

63. कञ्चन गाउँपालिकाको मौलिक पहिचान, भाषा, संस्कृति, सांस्कृतिक कार्यक्रम र नैतिक शिक्षा सम्बन्धी ज्ञानलाई समेटेर आवश्यकता अनुसार स्थानीय पाठ्यक्रमलाई परिमार्जन गर्दै लगिनेछ।
64. विद्यालय तहदेखि नै विभिन्न खेल विधामा प्रतिभावान खेलाडीहरू उत्पादन गर्नका लागि विद्यालय स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताहरू आयोजना गरिनेछ।
65. विद्यालयहरूमा खेलकुदको व्यावसायिक विकास गर्न र खेल गतिविधि बढाउन खेलकुद शिक्षक तथा प्रशिक्षकहरूको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
66. पालिकाभित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयलाई बालमैत्री, वातावरणमैत्री र सिकाईमैत्री बनाउँदै लगिनेछ।
67. विद्यालयको गुणस्तर सम्बन्धमा पृष्ठपोषणको निम्ति हरेक विद्यालयले महिनामा १ पटक अभिभावक भेला अनिवार्य गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
68. *“शिक्षित अभिभावक समृद्ध सन्तान, विद्यालय र घर दुवै बनोस् ज्ञानको स्थान”* भन्ने आदर्श वाक्यका साथ अभिभावक तथा आमा शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
69. *“हातमा प्रविधि, मनमा सीप, कर्ममा आम्दानी”* भन्ने आदर्श वाक्यका साथ विद्यालयको शैक्षिक तथा प्रशासनिक कार्यमा नेतृत्व लिई जिम्मेवारी वहन गर्ने प्रधानाध्यापकलाई थप उत्प्रेरित गर्न नेतृत्व विकास एवं उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
70. पालिकाबासी नागरिकहरूको शारीरिक, मानसिक एवम् बौद्धिक विकासका लागि इनडोर तथा आउटडोरका खेलकुद कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुका साथै राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता लाई निरन्तरता दिईनेछ।
71. युवा विकासका लागि युवा नीतिमा बहस पैरवी गर्दै गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता संचालनका लागि प्रोत्साहन गरिनुका साथै राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय र जिल्लास्तरीय खेलमा पदक तथा उत्कृष्ट स्थान प्राप्त गर्ने खेलाडीहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ।
72. *“स्वास्थ्यका लागि खेलकुद, राष्ट्रका लागि खेलकुद”* अभियानलाई सार्थक बनाउन गाउँपालिकाभित्र संचालन हुने सबै किसिमका खेलहरूलाई एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गरिनुका साथै एक स्थानीय तह एक सुविधायुक्त खेल पूर्वाधार निर्माण गर्न प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ।
73. किशोर अवस्थाका युवा विद्यार्थी वर्गलाई लक्षित गरी लागु पदार्थ दुर्व्यसनमुक्त गर्न सुधारात्मक र सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

74. युवाहरु गाउँ विकासको स्रोत र पूंजी रहेको हुँदा विदेश पलायन हुनबाट रोक्नका लागि नविनतम आयआर्जनका माध्यमबाट स्वरोजगार बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य तर्फ

75. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा नागरिकको मौलिक अधिकारको विषय भएकोले स्वास्थ्य सेवालाई हरेक नागरिकको पहुँचमा पुऱ्याउन तथा सेवा सहज, सरल र सर्वसुलभ रूपमा प्रवाह गर्न प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाहरुको सवलीकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
76. स्वास्थ्य संस्थाहरुमा औषधीको कमि हुन नदिन आपूर्ति व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउनुका साथै स्वास्थ्य संस्थाहरुको पहुँचबाट टाढा रहेर आधारभूत स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित नागरिकहरुको सेवा सुविधाका निम्ति "ज्येष्ठ नागरिकसँग अध्यक्ष कार्यक्रम" लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
77. मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सुदृढीकरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड (भिडियो एक्स रे) सेवाको विस्तार, स्वास्थ्य संस्थामा हुने प्रसुति दरमा बृद्धिको लागि "गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूसँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम" अन्तर्गत पोषण खर्च वापत उपलब्ध गराउने रकमलाई निरन्तरता दिईएको छ ।
78. स्वास्थ्य सेवाको मेरुदण्डको रूपमा रहेका महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरु नियमित रूपमा स्वास्थ्य संस्था तथा जनतासँग सम्पर्कमा रहन पर्ने, संघिय, प्रदेश तथा स्थानिय तहमा भएका स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न गतिविधीहरुमा सहभागि भई स्वास्थ्य क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्नु पर्ने भएकोले निजहरुको सेवाको उच्च मूल्याडकन गर्दै प्रोत्साह गर्ने नीति लिइनेछ ।
79. नेपाल सङ्घीय संरचनामा प्रवेश गरिसकेको अवस्थामा स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय तथा सबैको पहुँचमा पुऱ्याउन यस क्षेत्रका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, सिमान्तकृत, अपाङ्ग सबैलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको प्रत्याभूति गराई सबै लिङ्ग, क्षेत्र, आर्थिक रूपले विपन्न, शारीरिक अशक्तलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुऱ्याउन अति विपन्न नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य बिमामा आवद्ध गराउने नीति अवलम्बन गरिएको छ ।
80. २० वर्ष भन्दा कम उमेरमा विवाह गरी गर्भवती हुने दरलाई निरुत्साहित गरी प्रजनन तथा पोषण स्वास्थ्यको सुदृढीकरणका लागि विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा तथा पोषण कार्यक्रम

- संचालन गर्नुका साथै स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई किशोर किशोरीमैत्री स्वास्थ्य संस्थाको रूपमा स्तरोन्नती गरिने छ ।
81. सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा महिलाहरूमा प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको पाठेघरको मुखको क्यान्सर विरुद्धको HPV खोप अभियान नियमित खोप सँगै संचालन गरिनुका साथै २ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई नियमित रूपमा खोप सेवा प्रदान गरी पूर्णखोप युक्त पालिका सुनिश्चितता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
 82. नसर्ने रोगको खोज पड्ताल तथा समयमै **प्रेक्षण** गर्ने कार्यक्रमलाई अझ व्यवस्थित तथा प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्दै सर्ने तथा नसर्ने रोगको न्यूनिकरण तथा मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा पुऱ्याउन सहयोगि संस्थासँगको सहकार्यमा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न गतिविधिहरू संचालन गर्नुका साथै क्षय-कुष्ठरोग न्यूनिकरणको लागि अभियान संचालन गरिने छ ।
 83. मोतिया बिन्दुको कारण आँखाको ज्योती गुमाई दृष्टि बिहीन हुन पुगेका नागरिकहरूको उपचार कार्यक्रमलाई सबैको पहुँचमा पुऱ्याई दृष्टि बिहिन हुनबाट बचाउनको लागि लायन्स क्लवसँगको सहकार्यमा आँखा रोगको स्क्रिनिङ्ग तथा निःशुल्क मोतियाबिन्दुको अप्रेसन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईएको छ ।
 84. एच.आई.भि. एड्स, कालाजार, औलो, कुष्ठरोग, क्षयरोग, हात्तीपाईले, डेङ्गी, स्क्रब टाईफस आदि सर्ने रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
 85. मनोसामाजिक परामर्शको आवश्यकता भएका समूह छनोट गरी आवश्यक मनोपरामर्शका कक्षाहरू सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
 86. मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्ति तथा उनीहरूको परिवारका सदस्यहरूको हकहितको संरक्षण, उपचार, सुरक्षा, पुनःस्थापना र सामाजिक समावेशीकरणको लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय मानसिक स्वास्थ्य रणनीति २०७७ मा उल्लेख भए अनुसार यस गाउँपालिकाको उपलब्ध श्रोत साधनको आधारमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
 87. आम नागरिकका लागि विभिन्न सरकारी तथ गैर-सरकारी सङ्घ संस्थाहरूको समन्वयमा स्वास्थ्य संस्थाबाट विशेषज्ञ चिकित्सकको सेवा सहितको स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने नीति यसै वर्ष देखि प्रारम्भ गर्नुका साथै प्रदेश र संघको समन्वयमा स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार मापदण्ड अनुसारको बनाउँदै लगिनेछ ।

88. सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाउदै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक स्वास्थ्य उपकरण औषधि लगायत नियमित खानेपानी, विद्युत र व्याकअपको व्यवस्थापन गरिनेछ।
89. यस गाउँपालिका अन्तर्गतका बर्थिङ्ग सेन्टरहरूमा सुरक्षित प्रसूति सेवाका लागि आवश्यक सामग्री साथै मेडिकल उपकरणहरूको व्यवस्थापन गर्नुका साथै जटिलतायुक्त प्रसूती सेवा प्रेषण गरी एम्बुलेन्स सेवा मार्फत संस्थागत प्रसूति सेवालाई प्रोत्साहन तथा प्रवर्द्धन गर्दै पूर्ण संस्थागत प्रसूतियुक्त पालिका सुनिश्चितता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
90. परम्परागत चिकित्सा पद्धतिको रूपमा रहेका आयुर्वेद, योग तथा ध्यान लगायतका पद्धतिको पहिचान, संरक्षण, प्रवर्द्धन, विकास र विस्तार गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
91. समुदाय स्तरमा "जेष्ठ नागरिक घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम" र "उत्तर प्रसूती (PNC) घरभेट सेवा कार्यक्रम"लाई थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिने छ।
92. कडा खालका रोगहरू जस्तै क्यान्सर, मुटु रोग, मृगौला सम्बन्धी रोग, स्पाइनल इन्जुरी लगायतका पिडित विपन्न नागरिक लाभग्रीहरूलाई संघ र प्रदेशको समन्वय र सहकार्यमा प्रदान गरिने विभिन्न कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
93. पूर्ण सरसफाई उन्मुख पालिका कार्यक्रम अन्तर्गत खानेपानी, सरसफाई प्रवर्द्धन तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तनका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ।
94. पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत किशोर किशोरीहरूलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्न विद्यालयमा Iron, Folic acid कार्यक्रम, जुकाको औषधि वितरण तथा सुनौलो १००० दिनका आमाहरूलाई स्वास्थ्य आमा समुहमा पोषण सम्बन्धी स्वास्थ्य शिक्षा तथा सचेतनात्मक कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ।
95. महामारीजन्य, किट जन्य तथा अन्य सुरुवा रोगहरूको रोकथाम, नियन्त्रण र पूर्वतयारी एवम् प्रतिकार्य र व्यवस्थापन गर्न द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) लाई यथाशक्य रूपमा परिचालित गर्नुका साथै सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालनमा ल्याइने छ।
96. "रक्तदान जीवन दान, जीवन दान महादान" भन्ने नारा सहित कम्तिमा बर्षको १ पटक नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सँगको सहकार्यमा खुल्ला रक्तदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै बिरामी भई अस्पतालमा भर्ना भएका कञ्चनबासीहरूलाई निःशुल्क रगत उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ।

97. बहुपक्षीय र बहु क्षेत्रीय समन्वय र सहकार्य मार्फत आत्महत्याको बढ्दो दरलाई नियन्त्रण गर्न मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, आत्महत्याको न्यूनीकरणका लागि सचेतनात्मक कार्यक्रम अभियानकै रूपमा संचालन गरिने छ।
98. नागरिकको स्वास्थ्य उपचारलाई पालिकाले आफ्नो दायित्व बोध गर्दै विपन्न नागरिकहरूलाई प्रदान गर्दै आइरहेको सहायता रकम र सैनामैना प्राकृतिक चिकित्सालयलाई उपलब्ध गराउने अनुदानलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

भाषा, कला र संस्कृतितर्फ

99. "हाम्रो भाषा, कला र संस्कृति केवल परम्परा मात्र होइनन्, यी हाम्रा अमूल्य सम्पदा र वैभव हुन्" भन्ने उक्तिलाई अंगिकार गर्दै गाउँपालिकाका विभिन्न जातीय पहिचानका भाषा, कला, साहित्य, धर्म, संस्कृति, ऐतिहासिकता लगायतको पहिचानलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ।
100. विभिन्न जातजाति, समूह, वर्गहरूको परम्परा, संस्कृति पहिचान गरी जातीय र भाषिक पहिचान दिने परम्परागत उत्पादनलाई प्राथमिकता दिदै संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै विभिन्न जातजातिका निर्माणाधिन संग्रहालयहरूलाई सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ ।
101. विभिन्न जातजाति, धर्म संस्कृतिको जगेर्नाका लागि धार्मिक आस्थाका धरोहरहरू मठ, मन्दिर, गुम्बा, बिहार, डिउहार, मस्जिद, चर्चको संरक्षण तथा संवर्द्धन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ

102. "पानीको थोपा-थोपा बचाऔं, स्वच्छ पानी पिउने बानी बसाऔं" भन्ने मान्यतालाई आत्मसात गर्दै गाउँपालिकाका विपन्न परिवारहरूलाई निःशुल्क धारा जडान गर्नका लागि खानेपानी उपभोक्ता समितिसँग आवश्यक समन्वय गरी सामाजिक उत्तरदायित्व मार्फत धारा जडान गर्न र त्यसको अनुगमन तथा नियमन गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ

103. महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा स्थापना हुने र सञ्चालनमा रहेका लघु उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई उच्च प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
104. लैङ्गिक हिंसा, घरेलु हिंसा, विभेद तथा असमानतालाई उजागर गरी समानता तथा समतालाई अंगिकार गर्दै अगाडि बढ्ने नीति लिइनेछ ।

105. नीति निर्माणका हरेक तहमा समानुपातिक समावेशी प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै लैङ्गिक हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाहरूका लागि पुर्नस्थापना कोष सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
106. अन्तर पार्टी महिला सञ्जाल तथा आमा समूहलाई थप क्रियाशिल बनाउन आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै गाउँपालिकामा दर्ता तथा नविकरण भएका आमा समुह मध्येबाट प्रत्येक वडामा पर्ने गरी एक आमा समुह एक लघु उद्यम कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिइनेछ ।
107. लैङ्गिक समानता, अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशिकरण (लैससास) हेल्प डेस्क स्थापना कार्यका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
108. सामाजिक कुरीति, कुसंस्कार, जातीय विभेद तथा छुवाछुतलाई व्यावहारिक रूपमा अन्त्य गर्न गाउँपालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै लगिनेछ ।

बालबालिका तर्फ

109. "घर, विद्यालय र समाज बालमैत्री होस्, बालबालिकाको भविष्य सुरक्षित र क्षमतावान होस्" भन्ने नारा कार्यान्वयन गर्न बालबालिकामा हुने शारीरिक, मानसिक तथा यौनजन्य दुर्व्यवहार नियन्त्रण तथा बालशोषण, दमन, अन्याय र अत्याचारलाई हटाउँदै बालअधिकारलाई पूर्णरूपमा कार्यान्वय गर्ने नीति लिइनेछ ।
110. अनाथ एवं विपन्न परिवारका बालबालिकाहरूलाई अन्य बालबालिका सरह शिक्षाको पहुँचमा ल्याउन विशेष व्यवस्था मिलाइनेछ ।
111. बालविवाह तथा बालश्रम न्युनीकरण गर्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूसँग सहकार्य र समन्वयमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।

लक्षित वर्ग तर्फ

112. दलित समुदायको सामाजिक, आर्थिक सक्षमता र अर्थोपार्जनमा बढोत्तरीका लागि परम्परागत ज्ञान र सीपलाई क्रमशः व्यावसायिक, प्रविधिमैत्री र आधुनिक बनाउन विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

113. सबै प्रकारका जातीय विभेद, छुवाछुत, जातीय आधारमा हुने विभिन्न किसिमका हिंसा, वर्गीय आधारमा गरिने विभेदलाई निरुत्साहित र न्यूनिकरण गर्न विभिन्न सचेतनामूलक कार्यक्रम तथा अभियानहरू सञ्चालनका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
114. आदिवासी जनजाति वर्गको दक्षता लगायतका समग्र विकासका लागि सीपमूलक, आयमूलक, क्षमता विकास तथा सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आदिवासी जनजातिहरूको भाषा, कला, धर्म, संस्कृति र लिपि आदिको संरक्षण र संवर्द्धनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
115. मधेसी वर्ग र समुदायको हक हितका लागि आवश्यक पहल गर्दै मुस्लिम समुदायमा रहेका मदरसाहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
116. शहीद, वेपत्ता, द्वन्द्वपीडित र घाइते परिवारको आय आर्जनका लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
117. विपन्न, दलित, महिला, जनजाती, फरक क्षमता भएका व्यक्ति लगायत पिछ्छडिएको वर्गलाई आर्थिक तथा सामाजिक रूपले सबल बनाउन सचेतना तथा सीपमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
118. दलित समुदायका परम्परागत व्यवसायको व्यवसाय दर्ता र नवीकरणमा ५० प्रतिशत र महिलाहरूले सञ्चालन गर्ने व्यवसायको दर्ता र नवीकरणमा लाग्ने शुल्क र दस्तुरमा २५ प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंञ्जिकरण तर्फ

119. सामाजिक सुरक्षा भत्ता नविकरण, घटना दर्ता सप्ताह कार्यक्रम र अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण लगायतका कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन प्रचार-प्रसार अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
120. व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा भत्ताको सम्बन्धमा भएका नीतिगत र कानुनी व्यवस्थाको बारेमा गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरूलाई राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पंञ्जिकरण विभाग र जिल्ला प्रशासन कार्यालयको समन्वयमा क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्नुका साथै **Biometric Verification** का माध्यमबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको पहिचान गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाइने छ ।

121. ३५ दिनभित्रै व्यक्तिगत घटना (जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्धविच्छेद र बसाइँसराइ) दर्ता गर्ने कार्यलाई स्थानीय वडाहरूसँगको समन्वयमा शतप्रतिशत सुनिश्चित गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ।
122. आधुनिक डिजिटल उपकरणको प्रयोग गरी राष्ट्रिय परिचयपत्रको व्यक्तिगत विवरणको सुरक्षा र पहिचान प्रणालीलाई विश्वसनीय बनाउँदै सामाजिक सुरक्षा भत्ता नवीकरण प्रक्रियालाई पूर्ण रूपमा अनलाइन र अद्यावधिक गरी वास्तविक लाभग्राहीले मात्र भत्ता पाउने व्यवस्था मिलाइनेछ।
123. पालिका तथा वडास्तरका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई कानुनी एवं प्राविधिक रूपमा सक्षम बनाउन निरन्तर अभिमुखीकरण गर्दै व्यक्तिगत घटना दर्ताको महत्त्वबारे ग्रामीण तहसम्म सर्वसाधारणलाई चेतना जगाउन विशेष अभियान सञ्चालन गरिनेछ।

अध्यक्ष महोदय,

दीगो विकासका लक्ष्य नं ९ र ११ मा उल्लेखित लक्ष्यहरू प्राप्त र पालिकाको समग्र पूर्वाधार क्षेत्रको दीगो विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को लागि तपसिल बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएको छ -

124. मध्यमकालिन खर्च संरचनाको अवधारणा कार्यान्वयन गरी पालिकाभित्रका आयोजनाको Screening गरी Project Bank स्थापना गर्नुका साथै DPR सम्पन्न आयोजनाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्दा अन्य पालिकाका रणनीतिक महत्त्वका आयोजनाहरूको समेत सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।
125. पालिकाको सडक गुरु योजना अनुसार सडकहरूमा विभिन्न स्थानको नामाकरण तथा संकेत चिन्ह राखि व्यवस्थित गर्दै निर्माण सम्पन्न भईसकेका योजनाहरूको टिकाऊ तथा दिगोपनका लागि मर्मत संभार कोषको व्यवस्थालाई थप प्रभाकारी बनाइनेछ।
126. पालिका भित्र संचालन हुने ठूला योजनाहरूले पार्ने दीर्घकालिन असर, सो को टिकाऊ, फाइदा लिन सकिने अवसरलाई समेत ध्यानमा राखि पर्यटन पूर्वाधार निर्माण, सडक गुरु योजनाको अद्यावधिक र खानेपानी योजनाहरूलाई समेटेर विस्तृत परियोजना प्रस्ताव निर्माण गरी अघि बढ्ने नीति लिइनेछ।
127. निर्माण हुने पूर्वाधारहरूको गुणस्तर कायम गर्नका लागि ल्याव टेष्टको नीतिलाई अघि बढाउँदै सडक किनारामा स्थायी पूर्वाधार निर्माण गर्दा सडकको Right of way बमोजिम

- संरचना निर्माण गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिनुका साथै नयाँ भवनको नक्सा पास गर्ने प्रकृत्यालाई सरल र सहज बनाउँदै पालिकाभित्र रहेका भवनको निर्माण मापदण्ड पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
128. हरेक वडाहरूको भौगोलिक तथा प्राकृतिक बनोट, विकास तथा सुविधाको पहुँच र पहिचानमा विविधता रहेको हुँदा सोही विविधता बमोजिम विकास निर्माणका आयोजनाहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
 129. गाउँपालिकाको चक्रपथ लगायत गाउँ गौरवका योजनाहरूलाई केन्द्र सरकार तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा अघि बढाइनुका साथै गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकहरूको स्तरोन्नती गर्दै लगिनेछ र गाउँपालिकाको सडक गुरुयोजना अनुसार सडक निर्माणका कार्यहरूलाई अगाडि बढाइनेछ ।
 130. निर्माण सम्पन्न भएका विभिन्न पूर्वाधारसँग सम्बन्धित विभिन्न आयोजनाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न सम्बन्धित उपभोक्ता समितिलाई जिम्मेवार बनाउने उद्देश्यले क्रमशः योजनाहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्दै गाउँपालिकाभित्र निर्माण हुने भवनलाई मानवमैत्री भौतिक पूर्वाधार बनाउने नीति लिईनेछ ।
 131. गाउँपालिकाबाट उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन हुने सबै किसिमका पूर्वाधार निर्माण कार्यमा कम्तिमा १० प्रतिशत लागत साझेदारी कायम गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
 132. सडक, यातायात, कृषि, सिचाई, खेल पूर्वाधार, खानेपानी ढल निकास, पर्यटन पूर्वाधार, सरकारी विद्यालय, क्याम्पस शैक्षिक पूर्वाधार, स्वास्थ्य पूर्वाधार, फोहोर व्यवस्थापन पूर्वाधार कार्यक्रमलाई थप प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्ने नीति लिईनेछ ।
 133. गाउँपालिकाको गौरवको रूपमा रहेको कञ्चन चक्रपथ र कञ्चन सिंचाई आयोजनालाई कार्यान्वयनका लागि विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन (DPR) बमोजिम सङ्घीय सरकारबाट केही रकम विनियोजन भई प्रारम्भ भएको योजनाहरूलाई पुरा गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
 134. वैकल्पिक ऊर्जालाई प्रवर्द्धन गरी यसको प्रयोग बढाउँदै लैजाने र वैकल्पिक उर्जाबाट अधिकतम रूपमा लाभ लिने उद्देश्यले गाउँपालिकाको मुख्य वस्ती क्षेत्रमा वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 135. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्युत आपूर्तिलाई नियमित, व्यवस्थित र स्तरवृद्धि गर्न विद्युत सेवा प्रदायक संस्थासँग समन्वय गरिने छ ।

136. गाउँपालिकाबासीलाई विद्युतीय चुलो, सुधारिएको चुलो र वायो ग्याँस जडान तथा वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै क्रमशः अनविकरणीय ऊर्जा प्रतिस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ।

अध्यक्ष महोदय,

सभा सदस्यज्यूहरू,

दीगो विकासका लक्ष्य नं १०, ११ र १७ मा उल्लेखित लक्ष्यहरू प्राप्त र पालिकाको समग्र सुशासन तथा संस्थागत विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को लागि तपसिल बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएकोछ।

सेवा प्रवाह तथा सुशासन तर्फ

137. सबल, सक्षम र सुशासनयुक्त स्थानीय सरकारको नीति अवलम्बन गर्दै भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीतिलाई निरन्तरता दिदै नागरिक केन्द्रित सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाइनेछ।
138. सार्वजनिक सेवा प्रवाह हुने प्रवेश बिन्दु वडा कार्यालय रहेको हुँदा वडाबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तथा सूचना प्रविधिमैत्री बनाईने छ, गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि र क्षमता विकास कार्यक्रममार्फत सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय बनाइने छ, गाउँपालिकामा रहेको नागरिक सहायता कक्षलाई व्यवस्थित गरिनुका साथै वडा कार्यालयहरूमा समेत नागरिक सहायता कक्षको अवधारणा क्रमशः लागु गरिनेछ।
139. खर्चमा मितव्ययीता ल्याउनुका साथै पूर्वाधार विकास गर्नका लागि प्रशासनिक तथा चालु प्रकृतिका खर्चहरूमा कटौती गरी पुँजीगत खर्च वृद्धि गर्दै लगिनेछ।
140. सुशासन प्रवर्द्धन गर्दै कार्यालय संचालनमा प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्ने वातावरण मिलाउन विभिन्न स्थानीय तहहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिनेछ।
141. वर्षातको समय अगावै योजना सम्पन्न गर्ने वातावरण मिलाउन तथा पुँजीगत खर्च वृद्धि गर्न समयमै उपभोक्ता समिति गठन गर्ने, योजना सम्झौता गर्ने/गराउने, समयमै फरफारक गराउने वडालाई उत्कृष्ट वडाको रूपमा घोषणा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
142. “सेवाको वरिपरि जनता होइन, जनताको वरिपरि सेवा” भन्ने अवधारणालाई आत्मसात गर्दै समय-समयमा वडामा एकीकृत घुम्ती सेवा सञ्चालन गरिनेछ भने गाउँपालिका मातहतका

- कार्यालयहरूमा “नागरिकका लागि मुस्कान सहितको सेवा” अभियान सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
143. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता र जवाफदेहिताका लागि सहज रूपमा सेवा प्रदान तथा पारदर्शिक सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता कायम गर्दै जवाफदेही, उत्तरदायी र नागरिकमैत्री बनाउन नागरिक वडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, घुम्ती सेवा, नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण, नागरिक बहिर्गमित पत्र (Exit Poll) विद्युतीय शासन जस्ता सेवा प्रवाहका नवीनतम शासकीय आयाम र औजारहरूलाई अधिकतम प्रयोगमा ल्याइनेछ।
144. गाउँपालिकाबाट प्रदान भइ रहेको शिक्षा, स्वास्थ्य, पूर्वाधार, विपद् जोखिम न्यूनिकरण, प्रशासनिक सेवाहरूलाई गुणस्तरको चरणबद्ध परीक्षण गरी अन्तराष्ट्रिय गुणस्तर मान्यता ISO प्रदान गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ।
145. गाउँपालिका भित्रका बैंक, वित्तीय संस्था, लघुवित्त संस्था र सहकारीहरूलाई गाउँपालिका भित्रै सामाजिक उत्तरदायित्वमा आधारित परिमाणमुखी लगानी, आर्थिक अनुशासन तथा रोजगारी प्रवर्द्धनमा योगदान गर्न र वित्तीय साक्षरता सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गर्नुका साथै सामाजिक उत्तरदायित्वमा आधारित कार्य गर्दा गाउँपालिकासँग समन्वय गरी एकद्वार प्रणालीबाट कार्यक्रम गर्न अनिवार्य गरिनेछ।
146. उपभोक्ता समितिबाट गर्न उचित र सहज हुने योजनाहरूको सूचि तयार गरी गुणस्तरीय र दीगो निर्माण कार्य गर्नका लागि समयमै उपभोक्ता समिति गठन गरी सम्पूर्ण सम्झौताहरू चैत्र मसान्त भित्र सक्ने लक्ष्यका साथ पुँजीगत खर्च बढाउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।
147. गाउँपालिकाको आवधिक गाउँ विकास योजनाको प्राथमिकताक्रम तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना (MTEF) अनुसार बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिनेछ।
148. गाउँसभाबाट स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमहरूको नियमानुसार प्रत्येक आर्थिक वर्ष महालेखा परीक्षकको कार्यालयद्वारा लेखापरीक्षण गराई देखिन आएको बेरुजु सम्परीक्षण गरी आर्थिक अनुशासन र वित्तीय शुसासन कायम गरिनेछ।
149. महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट प्राप्त लेखा परीक्षणको क्रममा दिइएको सुझाव तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको सुझावका आधारमा उपभोक्ता समितिमार्फत सम्पादन गरिने कार्यहरूलाई व्यवस्थित र निर्मित पूर्वाधारको दिगोपनाको सुनिश्चितताको

- लागि दर्ता भई स्थायी लेखा नं. प्राप्त समूह वा संस्थाबाट मात्र कार्य गर्ने पद्धतीको शुरूवात गरिनेछ ।
150. कार्य वातावरणलाई दिगो र विश्वसनीय बनाउन र मौजुदा जनशक्तिबाट अधिकतम लाभ हासिल गर्नका लागि कार्यरत मानव संसाधनको क्षमता अभिवृद्धि हुने विविध क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दै कार्य सम्पादनमा गुणात्मकता कायम गरी सेवा प्रवाहमा सहजीकरण र सुधार गर्न कर्मचारीहरूको कार्य उत्प्रेरणा र मनोबलमा उल्लेख्य वृद्धिका लागि मौद्रिक र गैर मौद्रिक उत्प्रेरणाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
 151. वित्तीय अनुशासनलाई कडाइका साथ पालना गर्दै बेरुजु न्यूनीकरणका लागि आवश्यक पहल गर्नुका साथै जिल्लामा सबैभन्दा कम बेरुजु हुने पालिकाको रूपमा दर्ज हुने कार्यलाई निरन्तरता दिंदै शुन्य बेरुजुको लागि पहल गरिनेछ ।
 152. "वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिता, सुशासित स्थानीय सरकारको मुख्य आधार" भन्ने सङ्कल्पका साथ पालिकाको सार्वजनिक खर्च र राजस्व प्रणालीलाई कानूनसम्मत, मितव्ययी र नतिजामुखी बनाइनुका साथै प्रविधिमा आधारित वास्तविक समय निगरानी (Real-time IT Audit) का लागि पालिकामा सञ्चालित राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS) को आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखाबाट नियमित निगरानी (Monitoring) गर्ने व्यवस्था मिलाई वित्तीय सूचना प्रणालीलाई सुरक्षित र पारदर्शी बनाइनेछ ।
 153. नागरिकहरूको गुनासोलाई गुनासो सुन्ने अधिकारी मार्फत तत्कालै सम्बोधन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिनुका साथै सूचनामा आम नागरिकको सूचना पाउने हक स्थापित गर्न सूचना अधिकारीको माध्यमबाट सूचनाहरूलाई सार्वजनिकीकरण गर्दै लगिनेछ ।

अनुगमन तथा निरीक्षण प्रणाली तर्फ

154. नियमित बजार अनुगमन र नियमन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरी उपभोक्ता हित प्रवर्द्धन गर्नुका साथै अनुगमन कार्यका लागि मापनयोग्य सूचक तयार गरी स्विकृत सबै योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने नीति लिइनेछ ।
155. पालिकास्तरीय अनुगमन समितिलाई अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणको क्षेत्रमा बढी प्रभावकारी, पारदर्शी र चुस्त दुरुस्त बनाउने नीति लिइनेछ ।

156. उपभोक्ताको हितलाई ध्यानमा राख्दै बजार अनुगमनका क्रममा बजार क्षेत्रमा फेला पर्ने लापरवाहीजन्य व्यवहार तथा कमजोरीलाई न्यूनिकरण गर्न दण्ड जरिवानालाई कडाईका साथ लागु गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
157. कालो बजारी नियन्त्रण तथा अवैध वस्तु बिक्री वितरणलाई नियन्त्रण गरी उपभोक्ता हित संरक्षण गर्नका लागि अनुगमन प्रणालीलाई नियमित र व्यवस्थित गरिनेछ ।
158. नगर प्रहरीहरूका लागि अस्थायी नगर प्रहरी बिट निर्माण गर्नुका साथै नगर प्रहरीलाई बहु आयामिक कार्यमा प्रभावकारी ढंगले परिचालन गरिनेछ ।

अन्तर समन्वय तथा साझेदार तर्फ

159. नीजि क्षेत्रको सक्रिय सहभागिता अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिकाबाट आवश्यक सहजीकरण गरी नियामक निकायको भूमिका निर्वाह गरिनेछ ।

कानून निर्माण तथा कानूनी मामिला अध्ययन तर्फ

160. स्थानीय तहको एकल अधिकार र साझा अधिकार सूचिमा परेका विषयहरूमा समयानुकूल र जनइच्छा अनुकूल कानून निर्माण, संशोधन, पुनरावलोकन र एकीकरण गर्दै हालसम्म निर्माण भएका कानूनहरूको एकिकृत अभिलेख तयार गरी प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
161. विकास कार्यमा मूल प्रवाहीकरणको नीति लिइनुका साथै हरेक विकास कार्यलाई विपद् जोखिमका दृष्टिले सुरक्षित र दिगो बनाउन संरचनागत, संस्थागत र कानूनी प्रक्रियामा आवश्यक परिमार्जन तथा परिष्कृत गर्दै लगिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

तथ्याङ्क तथा अभिलेख तर्फ-

162. कुनै पनि योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्नु पूर्व त्यसको यथार्थ तथ्याङ्क आवश्यक पर्ने हुँदा यसको व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाको अभिलेख प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाउँदै पालिकामा एक तथ्याङ्क ईकाइ संचालनमा ल्याइनेछ ।

राजस्व तर्फ

163. प्रगतिशील कर प्रणाली अवधारण बमोजिम कर संकलन गर्नुका साथै व्यवसाय दर्ता प्रक्रियालाई सहज एवम् सरल बनाइ गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको श्रोतको रूपमा रहेको राजस्व संकलनलाई थप प्रभावकारी बनाउन नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।

164. “मैले तिरेको कर मेरै विकासका लागि” हो भन्ने कुराको अनुभुति दिलाउन राजश्वका क्षेत्रहरुबाट प्राप्त हुने आम्दानीका आधारमा वडाहरुमा निश्चित प्रतिशत रकम विनियोजन गरी एकीकृत योजना निर्माण कार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
165. “कर तिर्नु कर्तव्य मात्र नभई गौरव पनि हो” भन्ने अवधारणाको विकास गर्न स्वयम् कर निर्धारण पद्धतिमार्फत करदातालाई पहिलो कर प्रशासकको रूपमा लिने गरी कर सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि करदाता उत्प्रेरणा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
166. करको दायरामा सम्पूर्ण पेशा व्यवसायीहरुलाई आवद्ध गराउन तथा राजश्व असुलीमा तिब्रता ल्याउन राजश्व अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरी राजस्व संकलनलाई बढवा दिइनेछ ।
167. विभिन्न प्राकृतिक तथा मानवीय विपत्तीका कारणले कञ्चनबासीको दैनिक जीवनमा परेको आर्थिक असरलाई मध्यनजर गरी तोकिएको समयावधि भित्र कर दाखिला गर्ने करदाताहरुलाई करमा विशेष छुट प्रदान गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।

जिन्सी तर्फ

168. सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापनमा वार्षिक खरिद योजना (Procurement Plan) तर्जुमा गरी मितव्ययी, पारदर्शी र प्रतिस्पर्धी रूपमा खरिद प्रक्रिया अघि बढाइनुका साथै टुक्रे खरिद प्रणालीलाई निरुत्साहित गरी खरिद प्रक्रियालाई विद्युतीय खरिद प्रणाली (e-bidding System) मा आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।
169. जिन्सी वर्गीकरण तथा अभिलेखका लागि सरकारी मापदण्ड अनुरूप जिन्सी सामानहरुको वर्गीकरण, प्रविष्टि र अद्यावधिक गर्न पहल गरिनेछ ।
170. गाउँपालिका मातहतका कार्यालयहरुमा रहेका जिन्सी सामान तथा भौतिक सम्पत्तिको नियमित अनुगमन तथा लगत परीक्षण गरी अभिलेख प्रणालीलाई व्यवस्थित र भरपर्दो बनाउन घुम्ती तथा स्थलगत अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
171. गाउँपालिका मातहत रहेका प्रयोग विहीन, पुराना वा काम नलाग्ने (मर्मत गर्न नसकिने) सामानहरुको कानुन बमोजिम वर्गीकरण गरी लिलामी प्रक्रिया (Auction) अगाडि बढाइनेछ ।
172. गाउँपालिका मातहत रहेका भवन, सवारी साधन, यन्त्र उपकरण लगायतका महत्त्वपूर्ण भौतिक सम्पत्तिको संरक्षण र सुरक्षाका लागि बिमाको व्यवस्था गर्ने कार्यको थालनी गर्नुका

- साथै जिन्सी व्यवस्थापनमा संलग्न कर्मचारीहरूका लागि सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरी क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
173. पालिकामा नयाँ सामान गर्दा लाग्ने लागत र पुराना सामान मर्मत वा राख्दा लाग्ने खर्चको लागत लाभ विश्लेषण (Cost-Benefit Analysis) तयार गरी नयाँ खरिदको औचित्य पुष्टि हुने गरी विकल्प रहित अवस्थामा मात्र नयाँ खरिद प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।
174. खरिद, मर्मत, निर्माण तथा हस्तान्तरण भइ आउने सामग्रीहरूको उपयुक्त प्राविधिक स्पेशिफिकेशन, गुणस्तर मापन, लागत अनुमान सम्बन्धित प्राविधिकबाट स्पेशिफिकेशन प्रमाणित र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन नभइ खरिद मर्मत निर्माण कार्य सम्पन्न नहुने प्रणालीको विकास गरी गुणस्तरीयतामा विशेष नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण तर्फ

175. सार्वजनिक सम्पत्तिको रूपमा रहेका खेलमैदान, हाटबजार, पोखरी तथा तालहरूलाई गाउँपालिका मातहत ल्याई त्यसको संरक्षण व्यवस्थापन र उपयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
176. संविधानतः सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्नु प्रत्येक नागरिकको कर्तव्य भएकोले गाउँपालिका, वडा कार्यालय, विद्यालय, संघ-संस्था लगायतका सार्वजनिक निकायका चल-अचल सम्पत्तिको संरक्षण र संवर्द्धनका लागि विशेष ध्यान दिनुका साथै सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तिमा क्षति पुऱ्याउनेलाई कानूनको दायरामा ल्याई आवश्यक कारवाहीका लागि पहल गरिनेछ ।

शान्ति सुरक्षा तर्फ

177. सबै प्रकारका हिंसा तथा घरेलु हिंसा नियन्त्रण गर्न परिवार, समुदाय तथा प्रहरीसँग हातेमालो गरी विभिन्न अभियानहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

सूचना प्रविधि तथा सञ्चार तर्फ

178. सार्वजनिक सेवा र विकासका विविध आयामका बारेमा निरन्तर जानकारी एवम् सचेतना प्रवर्द्धन गर्न विद्युतीय विकास तथा संचारमैत्री सरकारको अवधारण अवलम्बन गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
179. गाउँपालिकालाई प्रविधिमैत्री बनाउन र कार्य सम्पादनलाई छिटो, छरितो, पारदर्शी र गुणस्तरीय बनाउन नविनतम प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।

180. डिजिटल कञ्चन अभियानलाई अगाडि बढाउन गाउँपालिकाको काम कारवाहीलाई सूचना प्रविधिसँग जोडि सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
181. LGPAS मूल्याङ्कनका कमजोर र सबल पक्षको पहिचान गरी कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयन गरी संस्थागत सुधारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
182. नागरिकको सुरक्षाको लागि माग, आवश्यकता र औचित्यका आधारमा सार्वजनिक स्थानहरूमा सि. सि. क्यामेरा जडान गर्ने कार्यलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिनुका साथै जडान भएका सि. सि. क्यामेराको मर्मत कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
183. कार्यालयका कार्यसम्पादन, अभिलेख व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाहमा AI आधारित प्रणालीको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नुका साथै पालिकाको डिजिटल संरचना, सर्भर तथा क्लाउड प्रणालीलाई सुरक्षित, भरपर्दो र दीगो बनाइनेछ ।

न्यायिक समिति तर्फ

184. न्यायिक समितिका पदाधिकारी, गाउँपालिकाको कार्यालयबाट प्रत्येक वर्ष सूचिकृत मेलमिलापकर्ता तथा सहजकर्ताहरूलाई मेलमिलाप सम्बन्धी पुनः ताजकीय तालिम र सिकाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नागरिकहरूलाई न्यायको सुनिश्चितता गराई न्यायिक समिति मार्फत विवादहरू कम खर्चिलो तथा छिटो र छरितो रूपमा निरूपण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
185. समुदायमा शान्ति, सहकार्य तथा मेलमिलापको संस्कृति विकास गर्न टोल सुधार समितिलाई स्थानीय कानून तथा न्यायिक प्रक्रिया सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनका लागि विभिन्न किसिमका हिंसा, अपराध तथा अनैतिक क्रियाकलापमा परेका व्यक्तिहरूका लागि आवश्यक मनोपरामर्श सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
186. वडा तहमा रहेका मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुका साथै स्थापित मेलमिलाप केन्द्रहरूको सुदृढीकरणमा जोड दिइनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

दिगो विकासका लक्ष्य नं १३, १४ र १५ मा उल्लेखित लक्ष्यहरू प्राप्ति र पालिकाको समग्र वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रको दिगो विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को लागि तपसिल बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएको छ ।

वन, वातावरण, जलाधार, भू-संरक्षण तथा जैविक विविधता तर्फ

187. "विपद् जोखिम घटाउँ, कृषि उत्पादन बढाउँ" भन्ने नाराका साथ आगलागिबाट हुने विपद् न्यूनीकरणको लागि फागुन देखि जेष्ठ सम्म मानव वस्ति नजिक रहेका डढेलोको जोखिमयुक्त पातपतिङ्गरहरूलाई पालिकाभित्र रहेका सामुदायिक वनहरूसँगको समन्वयमा एकै ठाउँमा संकलन गरी कर्मठ जनशक्तिहरू मार्फत कम्पोष्ट मल बनाउने कार्यमा जोड दिईनेछ।
188. डिभिजन वन कार्यालय, सब डिभिजन वन कार्यालय, सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति तथा विभिन्न समुहहरूसँग सहकार्य तथा समन्वयमा खाली तथा बाँझो जग्गाहरूमा मसला तथा जडिबुटिजन्य विरुवा रोप्ने नीति लिइनेछ।
189. प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपद्को रोकथाम तथा न्यूनीकरण लागि विपद् पूर्वतयारी, विपद्मा उद्धार तथा विपद् पछिको पुनःव्यवस्थापनका कार्यहरू विपद् प्रतिकार्य योजना बमोजिम अगाडि बढाइनेछ।
190. वन जंगल, चरा चुरूङ्गी, वन्यजन्तु, खनिज पदार्थ, वातावरण, पर्यावरण, जल उपयोग, वन्यजन्तुको अनाधिकृत चोरी सिकारी तथा जैविक विविधता सम्बन्धी अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने विषयमा नीति, कानून, मापदण्ड र योजना बनाई कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिनुका साथै पूर्वाधार विकास निर्माण तथा समुदाय लक्षित कार्यक्रमका लागि सामुदायिक वनसँग सहकार्य गरिनेछ।
191. समृद्धिका लागि वन परियोजना अन्तर्गत निजी तथा सार्वजनिक जग्गामा कृषि वन प्रणालीमा आधारित वृक्षारोपण गरी जल तथा माटो संरक्षणका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन समुहहरूलाई वन क्षेत्र भित्र डालेघाँस एवं गैरकाष्ठ पैदवारहरूको व्यवस्थापन गर्न र पशु पालन सम्बन्धी तालिमका साथै सुशासन, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

फोहोर मैला व्यवस्थापन तर्फ

192. दीर्घकालीन फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि कञ्चन गाउँपालिका, सैनामैना नगरपालिका र बुटवल उप महानगरपालिकासँगको समन्वय र सहकार्यमा सैनामैना नगरपालिका वडा नं.

- १० स्थित एकला पहाडमा ३ वटै स्थानीय तहको सहकार्यमा संयुक्त फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र निर्माणको प्रारम्भिक चरणमा पुगेकाले निर्माण कार्यलाई उच्च प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउने कार्यमा आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
193. गाउँपालिकाको फोहोर व्यवस्थापन एवं सरसफाई कार्यमा सामुदायिक संघसंस्था, सहकारी, स्वयंसेवी संस्थाहरु, टोल विकास संस्था, स्थानीय टोल समुदाय र नीजि क्षेत्रलाई उत्प्रेरित गर्नुका साथै घरबाट उत्पादन हुने फोहोरको वर्गीकरण घर परिवारबाटै गर्न तथा फोहोरमैला व्यवस्थापनमा घरपरिवारलाई थप उत्तरदायी बनाउन सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
194. हाट बजार क्षेत्र तथा अन्य क्षेत्रमा व्यापार व्यवसाय गर्ने व्यवसायीहरुले उत्पादन गरेको फोहोर आफै व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य गरिने नीति अंगिकार गरिनेछ ।

जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

195. प्राकृतिक प्रकोप तथा विपद्जन्य घटनामा परेका नागरिकहरुलाई खोज, उद्धार, राहत पुनःस्थापना तथा संरक्षण गर्नुका साथै जलवायु परिवर्तनको कारणले पर्ने असरहरुबारे प्रचार-प्रसारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
196. विपद् न्यूनीकरणको लागि पूर्व तयारीमा जुट्न विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा कार्य गर्ने विभिन्न निकायहरुसँग समन्वय गरी गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप प्रभावकारी र क्रियाशिल बनाउनुका साथै सेवा निवृत्त सुरक्षाकर्मीको सहभागितामा स्यवम् सेवक दस्ता/समूह गठन गरिनेछ ।
197. गाउँपालिकाको विपद् प्रतिकार्य योजनाअनुरूप नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, टोल विकास संस्था, स्थानीय क्लब, रेडक्रससँग समन्वय र सहकार्यमा विपद् न्यूनीकरण एवं व्यवस्थापनको प्रक्रियालाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
198. आगलागीबाट हुने मानवीय जनधनको क्षतिलाई समयमै नियन्त्रण गर्न कञ्चन गाउँपालिका, सैनामैना नगरपालिका, गैडहवा गाउँपालिका र शुद्धोधन गाउँपालिकाको संयुक्त प्रयास र आर्थिक सहयोगमा अन्तर स्थानीय तह विपद् व्यवस्थापन तथा वारुणयन्त्र सञ्चालन समिति गठन भई वारुणयन्त्र सञ्चालनमा ल्याईएको छ, उक्त समितिको संस्थागत विकास एवं दिगोपनाको लागि कोषमा योगदान रकम थप्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासी तर्फ

199. कञ्चन गाउँपालिकामा भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीको जटिल समस्यालाई वर्तमान गाउँसभाले अत्यन्तै संवेदनशिलताका साथ लिदै समाधानका लागि विभिन्न पहलहरू शुरू देखि नै गर्दै आएकोमा यसलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
200. भूमि सम्बन्धी नियमावलीको १९ औँ संशोधनमा अव्यवस्थित बसोबासीका लागि राजस्व गणनाको मापदण्ड र दरका कारण जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा वितरण गर्न कठिन भएकोले हाम्रो पहलमा नियमावलीको २० औँ संशोधनले सहज बनाई केही जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वितरण गरिएको थियो, हाल नियमावलीको २१ औँ संशोधनले राजस्व गणनाको मापदण्ड र दरमा गरेको परिवर्तनले जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वितरण गर्न कठिन हुने देखिन्छ, यसको सहजीकरणका लागि गाउँपालिकाले सङ्घीय सरकार र सरोकारवाला निकायहरूसँग आवश्यक पहल गर्नेछ ।
201. पहिलो चरणमा कञ्चन गाउँपालिका वडा नं. ५ का ४५१ जग्गाधनीहरूलाई जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वितरण गर्ने कार्य सम्पन्न भएतापनि अब कार्यप्रगतिका आधारमा गाउँपालिकाका सबै वडा समेटिने गरी जिल्ला भूमि समस्या समाधान समिति रूपन्देहीसँग समन्वय गर्दै चरणबद्ध रूपमा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वितरण प्रक्रिया सुरु गरी कञ्चनवासीलाई आफ्नो सम्पत्तिको मालिक बन्ने अवस्था सिर्जना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
202. गाउँपालिकाभित्रका सार्वजनिक जग्गा पहिचान तथा लगत तयार गर्ने काम प्रारम्भ भएकोमा थप अध्ययन तथा पहिचान गरी संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म दीगो विकासको स्थानीयकरण गर्ने तर्फका नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु -

दीगो विकासका लक्ष्यहरू	स्थानीयकरणका लागि तय गरिएका नीति तथा कार्यक्रमहरू
गरिबीको अन्त्य	गाउँपालिकाभित्र रहेको गरिबी निवारण गर्नका लागि कृषि तथा पशु क्षेत्रमा उत्पादनमूलक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने तथा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमहरूलाई उच्च प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्ने
भोकमरिबीको अन्त्य	गाउँपालिकामा नियमित बजार अनुगमन गरी कृत्रिम अभाव, अस्वाभाविक मूल्य वृद्धि लगायतका क्रियाकलाप हुन नदिने
स्वस्थ र समुन्नत समाज	स्वास्थ्यमा पहुँच पुऱ्याउनका लागि एम्बुलेन्स सेवालाई थप बिस्तार

	गरिने र विभिन्न शिविरहरू सञ्चालन गर्ने
गुणस्तरीय शिक्षा	गुणस्तरीय शिक्षा आजको आवश्यकता भन्ने नारालाई पूर्ण गर्न पालिकाभित्र सञ्चालित विद्यालयहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न किसिमका विद्यालय अनुदान कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
लैंगिक समानता	महिला पुरुष दुबै बराबर भन्ने नारालाई व्यवहारत लैजाने प्रयास गरिनेछ र लिङ्गकै आधारमा हुने भेदभावलाई न्यूनिकरण गर्न लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई	सरसफाईको लागि फोहोर लुकाउने होइन व्यवस्थापन गर्ने हो भन्ने कुरामा नागरिकहरूलाई सजग बनाउँदै कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्टाछुट्टै संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ साथै गाउँपालिकालाई आगामी दिनहरूमा प्लाष्टिक मुक्त क्षेत्र बनाउनका लागि विशेष पहल गर्ने ।
स्वच्छ ऊर्जामा सहज पहुँच	वैकल्पिक ऊर्जा पर्वद्धनका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
मर्यादित रोजगार तथा आर्थिक वृद्धि	गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन हुने प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम विभिन्न आय आर्जनमूलक कार्यक्रम तथा गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रमहरूलाई उत्पादन तथा व्यवसाय सँग जोडिनेछ र लक्षित समुदाय तथा वर्गलाई केन्द्रित गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै जनताको आर्थिक समृद्धिका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
उद्योग पूर्वाधार र नविन सिर्जना	गाउँपालिका क्षेत्रभित्र घरेलु, साना, मझौता तथा ठुला उद्योगहरू स्थापना गर्न उद्योगीहरूसँग आव्हान गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाभित्रका सडक, भवन लगायतका भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
असमानता न्यूनिकरण	वर्गीय, क्षेत्रीय, जातीय असमानता हटाउनका लागि सचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै असमानताको कारण पहिचान गरी न्यूनिकरणका लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गर्ने ।
दीगो शहर र समुदाय	गाउँपालिकाभित्रका शहरोन्मुख क्षेत्रहरूलाई आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने ।
जिम्मेवारपूर्ण उपभोग तथा उत्पादन	स्वच्छ खाना तथा उत्पादन तथा सामाग्रीहरू नागरिकले सहज प्राप्ति गर्ने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न उत्पादकहरूलाई जिम्मेवार बनाई

	वस्तुहरूको गुणस्तरीयता वृद्धिमा विशेष पहल गरिनेछ साथै बजार अनुगमनलाई निरन्तरता दिने ।
जलवायु परिवर्तनमा तत्काल पहल	जलवायु परिवर्तन र यसले पार्ने नकारात्मक असर बारेमा सचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ भने भौतिक पूर्वाधार तर्फ वायु इन्जिनियरिङ्गको अवधारणा क्रमश लागू गर्दै जाने ।
जमिन माथिको जैविक विविधताको संरक्षण	जैविक विविधताको संरक्षणका लागि तालतलैया पोखरी, वर पिपल, पाटी पौवा, लगायतका संरचना संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने ।
शान्ति, न्याय र सशक्त निकाय	गाउँपालिकाक्षेत्रभित्र शान्ति सुरक्षा र अमनचयन कायम गर्न पालिकाभित्र रहेका सुरक्षा निकाय, र नगर प्रहरीसँग आवश्यक समन्वय र साझेदारी गरिनेछ साथै नागरिक न्याय प्राप्तिमा सहजता कायम गर्न स्थानीय न्यायिक समितिलाई थप क्रियाशिल बनाउने ।
लक्ष्य प्राप्तिका लागि साझेदारी	गाउँपालिकाको समग्र विकास लक्ष्यलाई परिपूर्ति गर्न समन्वय, सहकार्य र सहजिकरणका लागि विभिन्न सरोकारवालाहरूसँग भेटघाट, छलफल, बैठक, सेमिनार, गोष्ठी आदि सञ्चालन गर्ने ।

समग्रमा गाउँपालिकाबासीको माग र आवश्यकताको आधारमा स्थानीय निर्वाचनमा कञ्चनबासी समक्ष गरेको प्रतिवद्धता र संकल्पलाई पूरा गर्न बजेट निर्माण देखि कार्यान्वयन प्रक्रिया सम्मको पुनरावलोकन गरी पुँजीगत खर्च वृद्धि गर्ने र खर्चमा मितव्ययिता कायम गरी वित्तीय जवाफदेहितालाई कडाईका साथ लागु गरी आर्थिक प्रशासनलाई थप पारदर्शी र नतिजामुखी बनाउने उद्देश्यमा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम केन्द्रित रहेको छ ।

उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई मूर्तरूप दिनका लागि सबै तहका सरकार आम स्थानीयवासी र सरोकारवाला सबैको भूमिका रहने गर्दछ । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्नुपूर्व सरोकारवाला सबैको राय परामर्श तथा सुझाव ग्रहण गर्दै सोही अनुसार तयार गरेको हुँदा स्थानीय सरकारले लिएको नीतिहरूलाई यथासम्भव सबै पक्ष र क्षेत्रलाई समेट्न प्रयास गरेको विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने प्रक्रियामा प्रत्यक्ष-परोक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने विषय विज्ञ महानुभावहरु, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, निजी क्षेत्र, विषयगत समितिका संयोजक कार्यपालिका सदस्यज्यू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु, कञ्चनबासी दाजुभाइ तथा दिदीबहिनी गाउँपालिकाका हरेक गतिविधिको सत्यतथ्य सूचना प्रवाह गरी सहयोग गर्ने सञ्चारकर्मी मित्रहरु, शिक्षक एवं राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु साथै गाउँपालिकाले अघि सारेको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउन नेपाल

सरकार, लुम्बिनी प्रदेश सरकार, विकास साझेदारहरु, निजी क्षेत्र, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु, मतदाता र सम्पूर्ण बुद्धिजीवी एवम् प्रवृद्ध वर्गमा हार्दिक अपिल गर्दछु।

नवराज ढकाल
अध्यक्ष
कञ्चन गाउँपालिका
२०८३ आषाढ १ गते